
Utgivare: Kommunledningsförvaltningen, ekonomi- och upphandlingsavdelningen
Gäller från: 1 oktober 2018
Antagen: KF § 98/2018, 2018-09-25

Riktlinjer för budget och redovisning

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Grundläggande förutsättningar.....	1
Budgetprocessen.....	2
Fullmäktiges budget	2
Verksamhetsplan	2
Investeringar.....	2
Rapportering och uppföljning.....	3
Årsredovisning och delårsrapporter.....	4
Kommunstyrelsens anvisningar	4
Nämndens budgetansvar	4
Åtgärder vid avvikelser.....	5
Revidering av riktlinjerna	5
Styrdokument ekonomi- och målstyrning.....	5

Utgivare: Kommunledningsförvaltningen, ekonomi- och upphandlingsavdelningen
Gäller från: 1 oktober 2018
Antagen: KF § 98/2018, 2018-09-25

Inledning

Kraven på kommunens ekonomihantering regleras i kommunallagens 11:e kapital¹ samt i den kommunala redovisningslagen. I dessa hänvisas också till annan lagstiftning och till förarbeten till lagarna. Redovisningsfrågor styrs även av god redovisningssed för kommuner, vilken i första hand utarbetas av Rådet för kommunal redovisning genom dess rekommendationer, informationer och yttranden. Ovan beskrivna regelverk täcker både övergripande och i flera detaljer kommunens budgetering och redovisning. Syftet med föreliggande riktlinjer är därför att reglera de delar av ekonomihanteringen där kommunfullmäktige vill göra preciseringar, förtydliganden och utvidgningar i förhållande till gällande regelverk. Riktlinjerna är skrivna för att fungera oberoende av organisationsmodell och löpande förändringar i hanteringen.

Grundläggande förutsättningar

Kommunfullmäktige fastställer mål och riktlinjer för verksamheten och beslutar årligen om budget, skattesats, årsredovisning och delårsrapporter. Fullmäktige beslutar även om andra ekonomiska frågor samt ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Kommunstyrelsen ansvarar för upprättande av budgetförslag, årsredovisning och delårsrapporter samt har en uppsiktsplikt över nämnder och kommunala företag. Nämnder och styrelser har att följa de anvisningar och tidsplaner som kommunstyrelsen fastställer för detta arbete.

Nämnd/styrelse (kallas i fortsättningen nämnd) ansvarar inom sitt område för att verksamheten bedrivs i enlighet med de budgetramar, mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnden ska också se till så att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Med **budgetansvar** menas ansvar för att budgeterad verksamhet kommer till utförande, att verksamhetsmålen uppnås, att budgeterade intäkter inflyter samt att budgeterade kostnader hålls.

Med budgetansvaret följer, på alla nivåer, en skyldighet att inom sina befogenheter vidta åtgärder om negativa avvikelser mot budget eller verksamhetsmål prognostiseras.

Fullmäktiges fastställda riktlinjer för *god ekonomisk hushållning* respektive *målstyrning* ska beaktas i alla delar av budgetprocessen och organisationen.

Kända kostnader ska budgeteras och finansieras i budgeten.

Marginaler för oförutsedda kostnader ska eftersträvas i alla delar av organisationen. Beslut som innebär nya kostnader under löpande budgetår ska innefatta anvisning om hur kostnaden ska finansieras. För permanenta kostnader ska sådan finansiering finnas även för efterföljande budgetår. Utgångspunkt för efterföljande budgetår är, om inget annat har beslutats i flerårsplanen, oförändrade budgetramar jämfört med innevarande år.

Budgetprocess och resursfördelning ska utgå ifrån en helhetssyn på kommunens verksamhet, förankring i organisationen, incitament för effektivitet samt ett tydligt och långtgående budgetansvar på olika nivåer inom organisationen.

¹ Kommunallag SFS 2017:725.

Utgivare: Kommunledningsförvaltningen, ekonomi- och upphandlingsavdelningen
Gäller från: 1 oktober 2018
Antagen: KF § 98/2018, 2018-09-25

Budgetprocessen

Som underlag för kommunstyrelsens förslag till budget, presenterar förvaltningschefsgruppen budgetförutsättningar med konsekvensbeskrivningar för planperioden. Förvaltningschefsgruppens tjänstemannaförslag presenteras i mars månad året innan aktuellt budgetår. Den fortsatta processen avslutas med att fullmäktige fastställer budgeten.

Kommunstyrelsen beslutar särskilt om mer detaljerad beskrivning om den övergripande budgetprocessen i *Direktiv för budgetprocessen*.

Fullmäktiges budget

Kommunfullmäktiges (KF) beslut om budget omfattar driftbudget och investeringsbudget, samt sammanfattas i resultat-, kassaflödes- och balansbudget. Fullmäktiges budgetbeslut ska innehålla en plan för de kommande tre åren. I fullmäktigebudgeten fastställs budgetanslag för nämnderna som en budgetram uttryckt i nettokostnader. Fullmäktigebudgeten är bindande vad avser såväl nettoanslag som mål och riktlinjer samt särskilda uppdrag (se KF fastställda riktlinjer för god ekonomisk hushållning respektive målstyrning).

I samband med fullmäktiges budgetbeslut fastställs förslag till skattesats, låneram för budgetåret samt preliminära borgensramar för helägda kommunala företag. Fullmäktiges budgetbeslut ska fattas senast i juni månad året innan aktuellt budgetår. Beslut om slutlig skattesats och slutliga borgensramar fattas senast sista november året innan aktuellt budgetår.

De år då det är allmänna val, ska budgeten fastställas av nyvalda kommunfullmäktige.

Hantering av budget för helägda kommunala företag regleras i ägardirektiv.

Verksamhetsplan

Nämnderna ska, inom ramen för tilldelat budgetanslag, upprätta och fastställa en verksamhetsplan med internbudget, vilken utgör nämndens planeringsverktyg för det kommande verksamhetsåret. Bruttobudgetering och bruttoredovisning ska tillämpas. Verksamhetsplanen ska innehålla en tydlig fördelning av budgetansvaret på olika verksamhetsnivåer inom förvaltningsorganisationen.

Nämndernas verksamhetsplaner ska fastställas senast i november månad året innan aktuellt budgetår.

Investeringar

Nedan beskrivs översiktligt Alvesta kommuns hantering av investeringar. Kommunstyrelsen beslutar särskilt om *Investeringsdirektiv*, som innehåller mer detaljerade uppgifter.

Som investering avses anskaffning av anläggningstillgång. Som anläggningstillgång räknas tillgång som har en ekonomisk livslängd om minst tre år och som har ett anskaffningsvärde om minst ett halvt prisbasbelopp.

I kommunfullmäktiges budgetbeslut fastställs en investeringsplan för de kommande tre åren innehållande dels total investeringsnivå och dels investeringsramar för nämnderna. Vid behov kan investeringsramarna indelas i olika kategorier, exempelvis gällande avgiftsfinansierad verksamhet med vatten och avlopp (VA) respektive skattefinansierad verksamhet. Investeringar vars totalutgift överstiger 10 miljoner kronor ska redovisas som separata investeringsprojekt som underlag för kommunfullmäktiges beslut.

Utgivare: Kommunledningsförvaltningen, ekonomi- och upphandlingsavdelningen
Gäller från: 1 oktober 2018
Antagen: KF § 98/2018, 2018-09-25

Nämnden ska i beslut om den årliga verksamhetsplanen, precisera investeringar utifrån kommunfullmäktiges fastställda ram.

Kapitalkostnader (avskrivning och internränta) till följd av en investering finansieras centralt för de verksamheter som inte finansieras på annat sätt, exempelvis avgiftsfinansierad VA-verksamhet. Överskrids investeringsbudgeten, är det nämnden som själv får finansiera kapitalkostnaden.

Investering som påbörjats kan överföras vid årsskiftet och beslutas som en tilläggsbudget av kommunstyrelsen, se anvisning i *Investeringsdirektiven*. Sådant beslut sker i mars månad.

Enskilda investeringsprojekt vars totalutgift överstiger 10 miljoner kronor, ska följas upp särskilt i kommunens delårsrapport och Årsredovisning, se mer i *Investeringsdirektiven*.

Hantering av investeringar för helägda kommunala bolag regleras i ägardirektiv.

Rapportering och uppföljning

Under året upprättar nämnderna månadsrapporter, delårsrapport per sista augusti och vid årets slut en årsrapport. Kommunstyrelsen sammanställer rapporterna från nämnderna samt, vid årets slut, görs en årsredovisning för den samlade uppföljningen för hela Alvesta kommun.

Utgivare: Kommunledningsförvaltningen, ekonomi- och upphandlingsavdelningen
Gäller från: 1 oktober 2018
Antagen: KF § 98/2018, 2018-09-25

Årsredovisning och delårsrapporter

I årsredovisning och delårsrapport görs uppföljning av ekonomi och verksamhet för bokslutsperioden. Delårsrapporten ska även innehålla en prognos för helåret avseende både ekonomi och verksamhet.

Beslut om kommunens årsredovisning ska fattas av fullmäktige senast i maj månad. Även de helägda kommunala bolagens årsredovisningar ska behandlas av fullmäktige i maj månad.

Delårsrapport upprättas en gång per år, efter augusti månad. Beslut om den ska fattas i fullmäktige i oktober månad. Årsredovisning samt delårsrapport efter augusti månad ska innehålla sammanställd redovisning (sammanslagning av kommunen och de kommunala bolagen).

De dokument som upprättas för budget, årsredovisning och delårsrapport ska utformas på ett likartat sätt och ha en tydlig koppling mellan verksamhet, verksamhetsmål och ekonomi. Dokumenten ska på ett enkelt och överskådligt sätt utgöra underlag för styrning och uppföljning av kommunens verksamheter. Primär målgrupp för dessa dokument är kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsens anvisningar

Nämnderna ska även upprätta månadsrapporter och annan uppföljning som behövs för att kommunstyrelsen ska kunna uppfylla sin uppsiktsplikt. Kommunstyrelsens fastställer årligen anvisningar för den rapportering och uppföljning som åligger nämnderna, se *Direktiv för ekonomiska rapportering*. Nämnderna ska senast i januari innevarande år besluta om egna anvisningar för rapportering av ekonomi och verksamhet inom den egna organisationen.

Nämndens budgetansvar

Nämndens verksamhet ska bedrivas inom befintlig budgetram. Nämnden får inte överskrida sin totala driftbudget, utan särskilda beslut i varje enskilt fall av fullmäktiges, se avsnitt nedan *Åtgärder vid avvikelser*. Nämnden ska dessförinnan noggrant ha prövat möjligheter till omprioriteringar, besparingar, standardsänkningar och/eller ökade intäkter. Verksamheten ska bedrivas inom befintliga budgetanslag även om detta medför att de i budgeten angivna målen och riktlinjerna inte helt kan uppnås. Nämnden har rätt att besluta om ändrad inriktning av en verksamhet om nämnden bedömer det lämpligt eller nödvändigt. Dock ska ändringar som innebär antingen en väsentlig förändring eller är av principiell art i förhållande till mål och riktlinjer beslutas av kommunfullmäktige.

I de fall nämnden fattar beslut om utvidgning av verksamheten ska det tydligt framgå av beslutet på vilket sätt utvidgningen ska finansieras i driftbudgeten på både kort och lång sikt.

Kommunstyrelsen kan besluta om mindre justeringar av budgetramar nämnderna emellan av budgetteknisk karaktär. I sådana fall åligger det kommunstyrelsen att meddela kommunfullmäktige om besluten.

Utgivare: Kommunledningsförvaltningen, ekonomi- och upphandlingsavdelningen
Gäller från: 1 oktober 2018
Antagen: KF § 98/2018, 2018-09-25

Åtgärder vid avvikelser

Om det uppstår konflikt mellan ekonomiskt utrymme i budget och mål ska styrelsen/nämnderna agera och prioritera så att budgetramen inte överskrids.

Vid förväntad avvikelse mot budget, ska aktuell nämnd fatta beslut om åtgärder, senast på det andra ordinarie nämndssammanträde efter det att den ekonomiska rapporten framlades för nämnden, dock senast inom två månader. Nämndens beslut om åtgärder ska vara utformat utifrån tre alternativ:

1. Nämnden fattar beslut om åtgärder som innebär balans vid årets slut. Om åtgärderna berör fler nämnder, ska samråd ske med berörda nämnder före genomförandet.
2. Nämnden fattar beslut om att ta ianspråk positivt eget kapital för engångsinsatser (se avsnitt nedan *Över- och underskott vid årets slut*).
3. Nämnden fattar beslut om att meddela fullmäktige att balans vid årets slut inte kan uppnås.

Beslutet ska översändas till kommunstyrelsen för kännedom.

Revidering av riktlinjerna

Riktlinjerna för budget och redovisning ska aktualitetsprövas och vid behov revideras minst inför varje ny mandatperiod.

Styrdokument ekonomi- och målstyrning

Övriga styrande dokument beslutade av kommunfullmäktige

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Riktlinjer för målstyrning

Ägardirektiv för Alvesta kommuns helägda aktiebolag

Finanspolicy för Alvesta kommun och riktlinjer för finanspolicyer för bolag i koncernen

Placeringspolicy för Alvesta kommuns pensionsmedel

Styrande dokument beslutade av kommunstyrelsen

Investeringsdirektiv

Direktiv för budgetprocessen

Direktiv för ekonomisk rapportering